

“Alle kinderen op aarde zijn welkom op onze raadsvuren”

Dit spreekwoord van de Amerikaanse indianen toont aan dat alle kinderen gelijke rechten en kansen hebben. Het gezegde beschouwt kinderen als individuen met een ziel en neemt hen ernstig wanneer er beslissingen genomen worden.

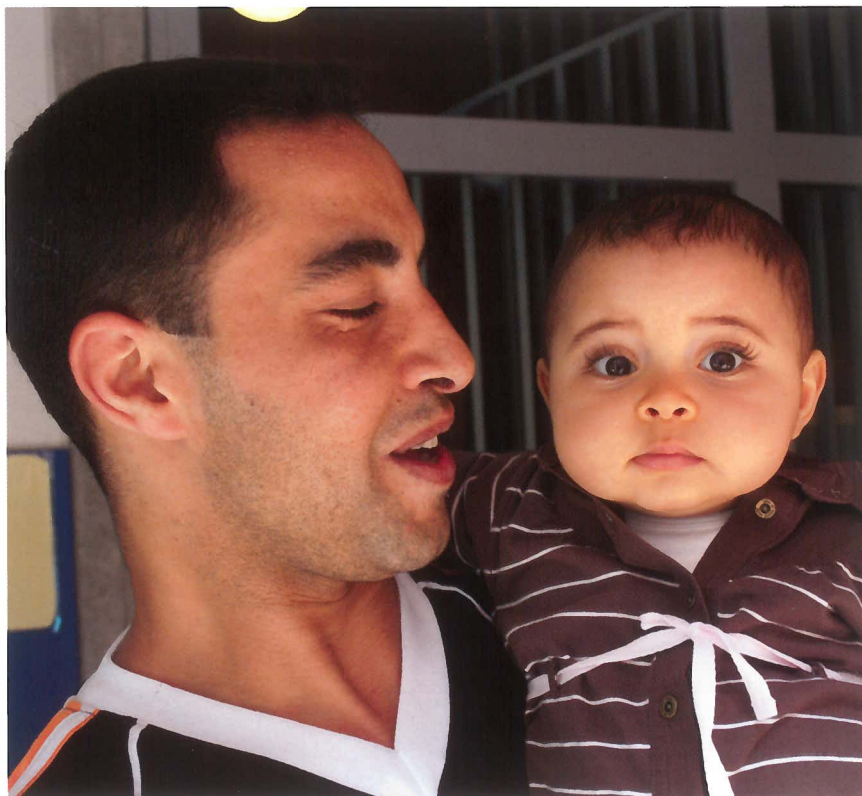
Dit nummer van Kinderen in Europa belicht gelijke kansen voor alle kinderen. Het thema sluit aan bij ‘2007: Europees Jaar van Gelijke Kansen voor Iedereen’. De Europese Commissie beschouwt het jaar het als ‘een onderdeel van de gezamenlijke poging om gelijkheid en non-discriminatie in de EU te promoten’. Het Europese Jaar heeft vier centrale thema’s:

- **Rechten:** mensen bewust maken van het recht op gelijkheid en non-discriminatie.
- **Representatie:** het vergroten van de participatie van ondervertegenwoordigde groepen in de maatschappij.
- **Erkenning:** positieve impulsen geven aan en ruimte bieden voor diversiteit.
- **Respect en verdraagzaamheid:** de samenhang in de maatschappij vergroten

Een context van groeiende diversiteit

Wanneer we kijken naar ‘gelijke kansen voor kinderen in Europa vandaag’, hebben we op verschillende vlakken te maken met diversiteit:

- De etnische en culturele diversiteit neemt toe door de stijgende mobiliteit van mensen binnen en buiten Europa.
- Armoede treft jonge kinderen en hun families het meest en beperkt hun levenskansen aanzienlijk. De onge-

lijkheid tussen sociale klassen blijft een van de grootste uitdagingen.

- **Genderongelijkheid** blijft wijdverspreid, onder andere bij de arbeidsdeelname van vrouwen en de participatie van mannen in de opvoeding van kinderen, zowel professioneel als in thuissituaties.
- De inclusie van kinderen met specifieke zorgbehoeften in opvangvoorzieningen en scholen blijft een van de belangrijke uitdagingen.

Deze diversiteit brengt nieuwe vragen met zich mee in de Europese landen want onze perceptie van identiteit en burgerschap wordt ter discussie gesteld.

De eerste levensjaren zijn een cruciale fase voor een holistische ontwikke-

ling van een kind. Onderzoek toont aan dat de identiteit en de vooroordelen bij kinderen net in die periode gevormd worden. Daarom is het zo belangrijk dat we de opvangvoorzieningen voor jonge kinderen in Europa herbezien. Ze kunnen bijdragen in de strijd tegen armoede, ze kunnen discriminatie en sociale uitsluiting de kop helpen indrukken én gendergelijkheid in werk en leefomgeving stimuleren. Maar om dat mogelijk te maken, moeten de voorzieningen in de eerste plaats kwa-

Anke van Keulen is een sociaal pedagoog, trainer, ontwikkelaar en partner van het Bureau MUTANT. Van 2004 tot 2007 was ze coördinator van het DECET-netwerk. E-mail: a.vankeulen@mutant.nl

liteit bieden, evenals zorg en opvoeding. Daarbij moet het belang van diversiteit en complexiteit van de Europese maatschappijen erkend worden in curricula, bij het toegankelijkheidsbeleid en de verdere professionalisering van medewerkers in de opvang.

van DECET werken mee aan dit nummer.

Het startpunt wordt gevormd door de cijfers die de ongelijkheid in Europa onder de aandacht brengen en aantonen hoe sterk de verschillen tussen de landen individueel zijn. Met het recent voltooide OECD-rapport *Starting Strong*

naar meer gelijkheid. Tegelijk tonen ze aan welke weg we nog af te leggen hebben en welke hindernissen we moeten overwinnen. Een internationale studie naar de perspectieven die migrantenouders en werknemers hebben in voorzieningen voor jonge kinderen, genereert de nodige kennis voor voorzieningen die nog meer willen doen rond inclusie. Een opvanginitiatief in Berlijn dat de levensomstandigheden van kinderen en ouders als een uitgangspunt voor het pedagogische werk gebruikt, toont aan hoe de vragen van ouders op een flexibele arbeidsmarkt beantwoord kunnen worden. In Zweden loopt een nationaal project over gendergelijkheid. De stereotypen over gender worden nog vaak versterkt, maar door specifieke tussenkomst van zogenaamde 'genderpedagogen' neemt de bewustwording hierover toe en kan een nieuwe manier van denken ontstaan.

Vanuit Schotland krijgen we een analyse van het nieuwe opvoedingsbeleid dat de ongelijkheid bij kinderen met een handicap wil helpen wegwerken, ook wel kinderen – volgens de wet – met 'bijkomende ondersteuning' genoemd. Elders in Europa behoren de Roma tot de minst bevoordeelde etnische groepen in. Het Roma Opvoedingsinitiatief is een internationale samenwerking die streeft naar gelijke kansen door een verbeterde en geïntegreerde opvoeding.

Hoe je het partnerschap tussen ouders en medewerkers uit de kinderopvang kunt versterken, met aandacht voor de diversiteit bij ouders, vertelt ons het artikel over beleid en praktijk een grote kinderopvanginstelling in Nederland. We ontdekken hoe de 'Persona Dolls' (Poppen-zoals-wij) in verschillende landen, de dialoog met kinderen opent over uitsluiting, discriminatie, diversiteit en gelijkberechtiging.

Twee voorbeelden uit Ierland – het ter discussiestellen van sektarisme en de discriminatie die rondreizende gezinnen ('travellers') ondervinden – bewijzen bo-

DECET

Dit nummer is een partnerschap tussen Europese netwerken: Kinderen in Europa (dat verschijnt in 10 landen) en DECET (Diversity in Early Childhood Education and Training), een netwerk van experts uit acht landen (België, Frankrijk, Duitsland, Griekenland, Ierland, Nederland, Spanje en de UK). Het valt samen met de DECET-conferentie 'Een basis voor gelijke kansen voor iedereen binnen voorzieningen voor jonge kinderen. Respect voor diversiteit en sociale inclusie', die plaatsvindt in Brussel van 18 tot 20 oktober. De conferentie wil de opbouw van deze basis ondersteunen via de doelstellingen van het Europees Jaar van Gelijke Kansen voor Iedereen. Zowel conferentiesprekers als partners

onder de arm, concludeert John Bennett dat het overheersend economische uitgangspunt voor opvangvoorzieningen niet volstaat. Er is tegengewicht nodig in de vorm van democratische en gelijkheidsprincipes. Martin Woodhead analyseert de sleutelrol van het VN-verdrag over de Rechten van het Kind om gelijke kansen voor alle kinderen te garanderen. Hij benadrukt daarbij dat de kinderen hun rechten zelf in handen hebben. Michel Vandebroek gaat dieper in op een aantal sleutelconcepten en waarschuwt voor overdreven 'simplificatie' als op het gelijkheid aankomt.

Het tweede gedeelte van dit tijdschrift belicht nationale en lokale voorbeelden uit kinderopvang en onderwijs die aantonen wat er bereikt is op weg

vendien hoe opvangvoorzieningen actief kunnen meewerken om uitsluiting en ongelijkheid de kop in te drukken. De hoop voor de toekomst hangt vooral af van de mate waarin medewerkers in de opvang in staat zijn diversiteit en gelijkheid te promoten. Daarom geven we ook een voorbeeld uit Frankrijk. Een opleidingsinstituut in Lyon beschouwt het werken rond diversiteit binnen de opleiding voor medewerkers in de kinderopvang, als een absolute prioriteit.

Tenslotte is er het interview met Glenda MacNaughton, directeur van het Centrum voor Gelijkheid en Vernieuwing in Kinderopvangvoorzieningen van de universiteit van Melbourne (Australië). Ook zij is een van de sprekers op de DECET-conferentie. Ze streeft naar de 'democratisering van alle aspecten binnen het kinderopvangcurriculum, in de samenwerking en in beleidsvorming. Zo kunnen alle kinderen een manier vinden om hun talenten te ontplooiën als sociaal rechtvaardige en respectvolle burgers, hier en nu, en niet alleen als toekomstige werknemers of levenslang lerende mensen.'

Dit nummer van Kinderen in Europa kaart heel wat zorgen over ongelijke

kansen en uitsluiting aan: er is nog werk aan de winkel. Maar het toont tegelijk aan dat er heel wat geëngageerde mensen en organisaties zijn die

Europees DECET-netwerk

MISSIE

Elk kind en elke volwassene heeft het recht zich te ontplooiën in een omgeving die gekenmerkt wordt door gelijkwaardigheid en respect voor diversiteit. Ieder heeft het recht op actieve participatie in goed gekwalificeerde kinderopvang- en voorschoolse voorzieningen, vrij van elke vorm van discriminatie – zowel expliciete als impliciete, zowel individuele als structurele – vanwege zijn of haar etnische afkomst, huidskleur, cultuur, religie, taal, sekse, politieke of andere overtuiging, nationale, etnische of sociale afkomst, handicap, geboorte of andere omstandigheid. (referentie naar artikel 2 van het VN-verdrag over de Rechten van het Kind)

DOEL

Het DECET-netwerk wil de kennis, de vaardigheden en de houding versterken en kinderen en volwassenen in staat stellen om samen te werken aan kinderopvang- en voorschoolse voorzieningen waarin iedereen:

- het gevoel heeft dat hij/zij erbij hoort, ervaart dat alle aspecten van zijn/haar identiteit erkend en gewaardeerd worden,
- van elkaar kan leren over culturele en andere grenzen heen, kan participeren als actieve burger,
- bewust omgaat met vooroordelen via een open communicatie en leergerigheid/nieuwsgierigheid,
- samenwerkt om institutionele vormen van vooroordelen en discriminatie te bestrijden.

de gelijke kansen voor alle kinderen willen verbeteren. Het motto luidt keer op keer: 'Alle kinderen op aarde zijn welkom op onze raadsvuren.'